

Luboš Švec

Posudek školitele bakalářské práce Terezy Márové, *Dynamika naturalizačního procesu v Lotyšsku a Estonsku v letech 1995 až 2005*, Praha, FSV UK 2014. 55 s. včetně 15 příloh.

T. Márová zvolila téma v odborné literatuře poměrně frekventované, kladoucí však značné nároky na orientaci v problematice a kritickou práci se zdroji a jejich interpretaci. V práci používá především kvantitativní statistické metody, když interpretuje a srovnává faktory, které ovlivňovaly dynamiku naturalizačního procesu v Lotyšsku a Estonsku. Práce má logickou strukturu, proporčně rozložené kapitoly a subkapitoly věnované vymezení cíle, metodologii, rozboru použitých hlavních informačních zdrojů, definici pojmů a poté rozboru dynamiky naturalizačního procesu v Lotyšsku a poté v Estonsku. Autorka se musela vypořádat s asymetrií statistických údajů, kde estonská statistika ve srovnání s lotyšskou neobsahovala tak podrobné údaje ke struktuře naturalizovaných osob, jak by se dalo očekávat vzhledem k proklamované informační transparentnosti. T. Márová svou prací nezodpovídá pouze otázku porovnání dynamiky naturalizace, ale analyzuje, jakou měrou různé faktory ovlivnily průběh naturalizace v obou státech. Za kritéria srovnání zvolila jednak politické, jednak hospodářské faktory, které v různé podobě měly vliv na naturalizační proces: za politické považuje nastavení zákona o naturalizaci, jazykový zákon, vstup do Evropské unie; za hospodářské účast v privatizaci a uplatnění na pracovním trhu. Zvýšení zájmu o naturalizaci v době kolem vstupu do EU však souviselo více než s politickou motivací s hospodářskými příčinami - finančně atraktivním pracovním uplatněním v těch zemích EU, které otevřely svůj pracovní trh pro nově příchozí členy, což T. Márová také konstatuje v závěrečném srovnání. Závěrečný seznam informačních zdrojů, s nimiž autorka pracovala, je poměrně rozsáhlý; autorka navíc do práce začlenila na 15 příloh – grafů, tabulek a map etnické struktury obou zemí, jimiž dokládá i ilustruje. Poslední příloha (č. 15) sumarizuje a přesvědčivě ukazuje rozdíly v dynamice naturalizace obou zemí. Autorka uvádí, že byl převzat z estonského zdroje – rád bych se však zeptal, zda byl převzat jako celek nebo jej autorka doplnila o lotyšské údaje?

Považuji práci za hodnotnou, přesto by však bylo žádoucí před případnou publikací propracování a upřesnění některých formulací – např. zřetelné odlišení absolutního a relativního počtu etnik v textu; dále pak vysvětlení institucionální příslušnosti vysokého komisaře pro menšiny (s.11); korelaci údajů o postupném klesání nezaměstnanosti v Lotyšsku z 9,2 k 9,1 % v letech 1999-2005 (s.18) – nesvědčí to spíše o stagnaci? Uvést na pravou míru by bylo zapotřebí i některá zkratkovitá a zkreslující tvrzení v textu – pokles ekonomické úrovně nebyl vyvolán jen oddělením od Sovětského svazu (s. 16) – vždyť v postsovětském prostoru došlo ještě k hlubší ekonomické krizi a propadu; dále pak expresivní formulaci, že z Estonska v letech 1990-1998 uprchlo 113 000 občanů – jednak je zkreslující mluvit o útěku, jednak je v tom patrně i zahrnut odsun ruských jednotek; u tvrzení o větší regionální kompaktnosti ruského obyvatelstva na severovýchodě Estonska (oblast Idu-Virumaa) lze namítnout, že i v Lotyšsku lze nalézt analogické poměry v Daugavpilsu ve východolotyšském Latgalsku (s.30). Lze souhlasit s tvrzením o negativním vlivu krachu sovětských podniků těžkého a středního průmyslu v Idu-Virumaa na životní úroveň, i když není jasné, co rozumí pod termínem střední průmysl. Navíc značné množství pracovních sil zaměstnával i lehký

průmysl (textilnictví). Poněkud vágně je v závěru prezentován jinak bezesporu zajímavý poznatek o vysokém podílu žen v lotyšském naturalizačním procesu (s.38), jenž autorka vysvětluje při analýze na s. 20.

Z textu není patrné, jaký byl podíl Rusů, kteří získali občanství automaticky vzhledem ke své osobní či rodinné příslušnosti k meziválečnému Estonsku nebo Lotyšsku. Zodpovězení této otázky by mohlo být úkolem při obhajobě stejně jako zodpovězení otázky jaký podíl představovali neobčané, kteří nezvolili ani estonské či lotyšské občanství, ani nezůstali v kategorii neobčanů, nýbrž se přihlásili k občanství Ruské federace.

Bezesporu by bylo možné téma analyzovat detailněji a to na úrovni, která by však již přesahovala požadavky kladené na bakalářskou práci. Lze konstatovat, že T. Márová požadavky kladené na kvalitní bakalářskou práci splnila. I přes výše uvedené výtky drobnějšího charakteru oceňuji, jak se autorka zorientovala v problematice a považuji způsob, jakým autorka náročné téma zpracovala, za plně adekvátní. V rámci bakalářských prací se řadí k lepší úrovni; proto hodnotím práci stupněm výborně.

.....
Doc. PhDr. Luboš Švec, CSc.